

YTTRANDE

2020-08-24

Ärendenr:

NV-05908-18

Mark- och miljödomstolen vid Umeå
tingsrätt

mmd.umea@dom.se

**Yttrande i mål nr M 1828-18, angående ansökan om återkallande av
tillstånd vad avser Gränsälvskommissionens beslut den 20 augusti 2010 i
Haparanda med mål nr 11/09; nu fråga om protokoll från muntlig
förberedelse**

Med anledning av mark- och miljödomstolens underrättelse, aktbilaga 356, anför Naturvårdsverket följande.

**1. Befintliga konstruktioner och nuvarande utbredning av
anrikningssanden (aktbilaga 347, s. 4 och s. 12)**

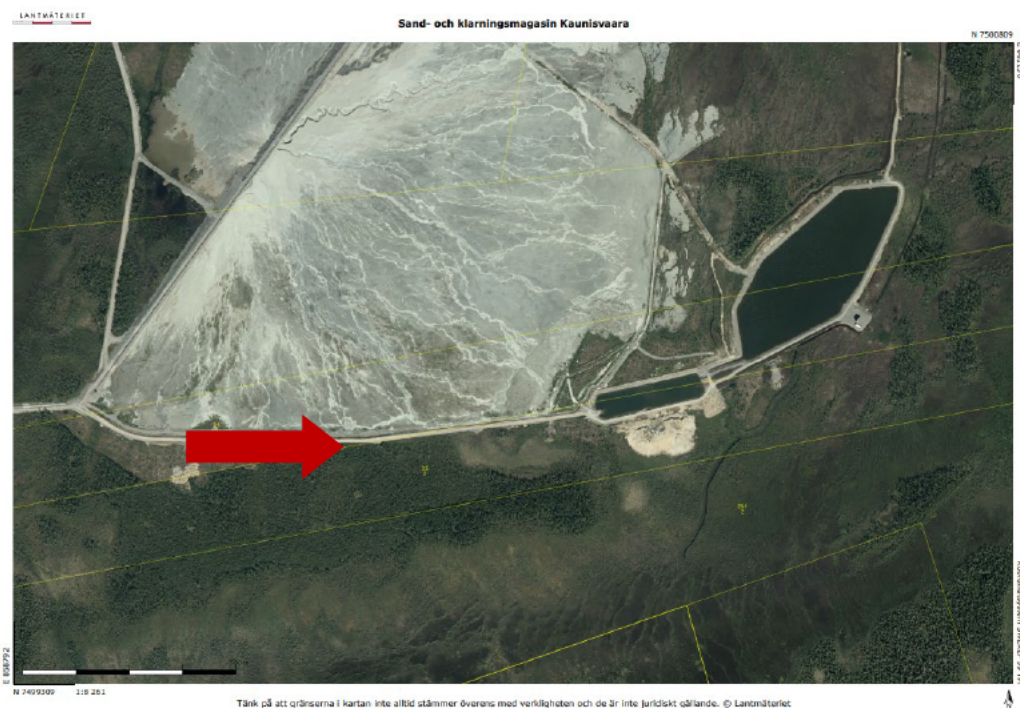
Utifrån diskussionen om befintliga anläggningars konstruktion (aktbilaga 347, s. 4), anrikningssandens nuvarande utbredning (aktbilaga 347, s. 12) och KIAB:s presentation på den muntliga förberedelsen (aktbilaga 349 bild 8) vill Naturvårdsverket understryka att det är viktigt att KIAB inkommer med ortofoto från 2020, i enlighet med Naturvårdsverkets mejl daterat den 28 maj 2020 (aktbilaga 350), där följande framgår:

- Anrikningssandens utbredning
- Vad KIAB anser är av GÄK tillståndsgivet område för utbredning av anrikningssanden
- Fastighetsgränser

Naturvårdsverket uppfattade det som att KIAB anser att det kombinerade sand- och klarningsmagasinet som beskrivs i underlaget till GÄK (se bilaga 3 till Naturvårdsverkets yttrande daterat den 11 november 2019, aktbilaga 194) är det tillståndsgivna området för sandens utbredning. Vi kan inte se att detta framgår av protokollet från den muntliga förberedelsen och önskar därför att det läggs

till. Vi efterfrågar även att KIAB i skrift utifrån tillståndet från GÅK ger sin syn på vilka fastigheter verksamhet får bedrivas på.

I tillägg till Naturvårdsverkets tidigare kompletteringsönskemål ska KIAB även när det gäller i vart fall fastighetsgränsen mellan [REDACTED] (markerad med röd pil i figur 1) klargöra om den gräns KIAB kommer visa på ortofotot från 2020 kommer från digitala registerkartan eller om den bygger på faktiska inmätningar av gränsmarkeringar utifrån aktuella förrättningshandlingar (se figur 1 och bilaga 1).

Figur 1 Utdrag från lantmäteriets kartjänst över aktuellt område. Ortofotot i bakgrunden är troligtvis från 2018 eller tidigare.

Handlingen behövs för att avgöra huruvida anrikningssanden håller sig inom av GÅK tillståndsgivet område samt hur anläggningarna ser ut.

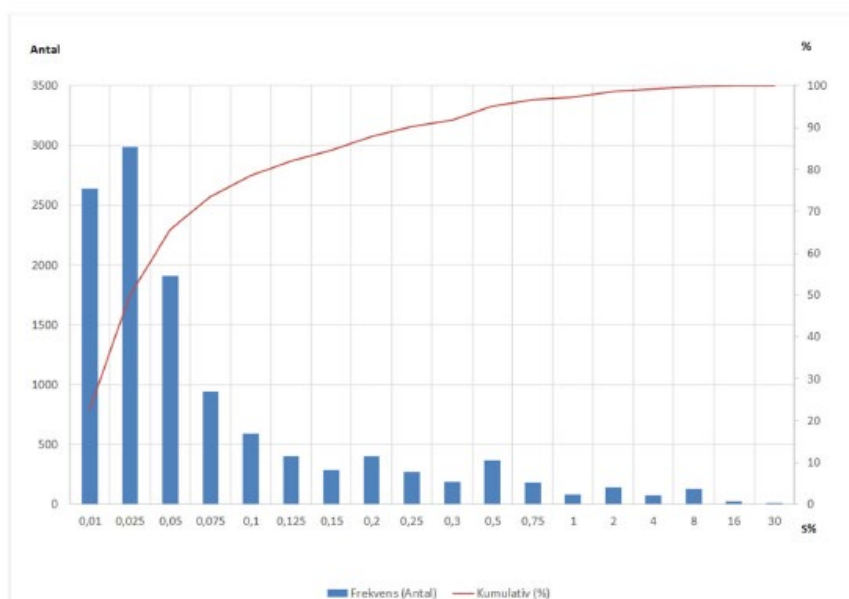
2. Flotationsmalmen (aktbilaga 356, s. 4–5, 7–8 och 14)

När det gäller flotationsmalmen anser Naturvårdsverket att det är anmärkningsvärt att länsstyrelsen inte har fått information om att denna typ av malm uppstår och inte kan anrikas på motsvarande sätt som övrig malm under tillståndet från GÅK och därmed lagras under ej tillståndsgivna förutsättningar. Det är dessutom oklart om några försiktighetsmått vidtagits och i så fall hur dessa utformats samt vilken effekt de har eftersom de inte prövats av domstol.

Naturvårdsverket kan liksom länsstyrelsen framför i aktbilaga 356,

s. 7, inte heller se att flotationsmalmen och den anrikningssand som den genererar vid anrikning karakteriserats i underlaget till GÄK.¹ Den karakterisering av anrikningssand som gjordes i GÄK byggde på två samlingsprover på anrikningssand vars representativitet för flotationsmalmen kan ifrågasättas. Dessutom var det test som utfördes på anrikningssanden för att undersöka utlakning av metaller varken relevant eller korrekt för att använda på utvinningsavfall.² När det gäller gråberget, dess egenskaper och nuvarande hantering utifrån provtagning, utvecklar vi vår syn på detta på s. 6 i vårt yttrande daterat den 10 juni 2020 (aktbilaga 352). Motsvarade synpunkter gäller även för anrikningssanden och dess antagna egenskaper utifrån den provtagning samt analyser av resultaten som låg till underlag till prövningen i GÄK.

Angående frågan om svavelhalter i flotationsmalmen konstaterar Naturvårdsverket att KIAB på den muntliga förberedelsen uppgav att medelhalten för svavel ligger i snitt på 0,7 % (aktbilaga 356, s. 7). De hänvisade vidare till aktbilaga 95 när det gäller flotationsmalmens svavelhalt.³ Av aktbilaga 95 framkommer att svavel i gråberg och malm till huvudsaklig del förekommer som sulfider liksom att det finns prover där svavelhalterna ligger på 1-8 % och även enstaka prov där halterna ligger på 30 % (se även figur 2).

Figur 2 Resultat av svavelanalyser från kaxprov på malm och gråberg (total 11 556 st, figur 1 i aktbilaga 95)

¹ Se exempelvis underbilaga 5 till AHP Tapuli daterad den 1 december 2008 till Naturvårdsverkets återkallelse som utgör aktbilaga 1 i M 1828-18 samt GÄK bilaga T 8 materialkarakterisering som utgör aktbilaga 192 i M 1828-18.

² Fuktkammarförsök hade inte utförts och ingick inte i underlaget till GÄK utan endast så kallade 2-stegs skaktest enligt SS-EN-12457-3. Skaktestet ger endast en ögonblicksbild av lakvattensammansättningen från avfallet som det såg ut när det testades och speglar inte de vittringsförlopp samt den förändring som ett vittrande utvinningsavfall genomgår.

³ Naturvårdsverket har tidigare i målet efterfrågat kompletteringar angående svavel- respektive sulfidhalter i malm respektive gråberg. KIAB har delvis efterkommit kompletteringskraven, se aktbilaga 95.

KIAB har bekräftat att aktbilaga 95 innehåller prover från malm, men har inte klargjort vilka prover som utgör malm eller gråberg. KIAB har anfört att uppgifterna i den aktuella databasen ”inte är sökbara på ett sådant sätt att resultaten från rena malmsalvor går att plocka fram utan ett omfattande manuellt arbete”.⁴ Det framgår därför inte heller vilka prover som är tagna på flotationsmalm.

Naturvårdsverket förstår det som att KIAB slår ihop kaxproverna även för ”malmområden” så att de utgör samlingsprover för ett visst område, liksom de gör för proverna på gråberg.⁵ Det innebär att respektive prov ger information om svavelhalten för ett område som innehåller flera borrhål och dessutom kan en blandning av flotationsmalm, malm och gråberg ske i enskilda borrhål eller områden med flera borrhål. Det kan därför ifrågasättas om svavelhalten ger en representativ bild av verkligheten när det gäller svavelhalter i flotationsmalm, malm respektive gråberg då områden med högre halter kan blandas ut med borkax från områden med lägre halter.

KIAB anförde under den muntliga förberedelsen (aktbilaga 356, s. 8) även att malmtyp 8 med förhöjda sulfidhalter inkluderades i underlaget till GÄK. Naturvårdsverket kan inte se att det framgår av handlingarna till GÄK att de två prover på anrikningssand som låg till underlag för karakteriseringen är representativa för malmtyp 8.⁶

2.1.1. Hantering av flotationsmalm på upplag

Utifrån länsstyrelsens fråga om deponering av flotationsmalm på gråbergsupplaget anser Naturvårdsverket att det är av högsta vikt att KIAB klargör var på gråbergsupplaget flotationsmalmen deponeras idag (se s. 5 i aktbilaga 356). KIAB ska även klargöra om flotationsmalm deponerats på gråbergsupplaget tidigare och i så fall var.

⁴ KIAB:s yttrande daterat den 26 juni 2019, aktbilaga 147

⁵ Se Naturvårdsverkets yttrande daterat den 10 juni 2020 (aktbilaga 352)

⁶ Se exempelvis underbilaga 5 AHP Tapuli daterad den 1 december 2008 till Naturvårdsverkets återkallelse som utgör aktbilaga 1 i M 1828-18 samt GÄK bilaga T 8 materialkarakterisering som utgör aktbilaga 192 i M 1828-18.

Beslut om detta yttrande har fattats av enhetschefen Karolina Ardesjö Lundén.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit miljöjuristerna Natalié Lindenstrand och Caroline Appelberg samt handläggaren Jennifer Brammer, den sistnämnda föredragande.

För Naturvårdsverket

Karolina Ardesjö Lundén

Jennifer Brammer

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Kopia till:
Länsstyrelsen Norrbotten
KIAB genom advokat Jan Eriksson

Bilageförteckning

Bilaga 1 utdrag från lantmäteriets karttjänst